

SİYAH BEYAZ FOTOĞRAFIN YENİ YOLU

SAYISAL S/B

©Mehmet Yıldız

Siyah Beyaz (S/B) fotoğrafın hâlâ çok önemsenen bir çekiciliği, ondan başka kimsenin oturamadığı bir tahtı var. Yıllar içinde birçok seçenek hem bu tahta, hem de onun yüksek çekiciliğine göz koyduysa da başarılı olamadı. Sayısal fotoğraf sürecinde de, beklentilerin aksine, S/B fotoğrafa olan ilgi sürekli artıyor. Bu yüzden de S/B

fotoğrafa yönelik çözümler hem makine teknolojileri hem de yazılımlarla, hatta gelişkin yazıcılarla üretiliyor. Kuşku yok ki, gelecekte de, bu üretim zinciri zenginleşerek sürecek. Özetle söylemek gerekirse, sayısal S/B, özel bir fotoğraf makinesine gereksinim duymaz. Makinenizin S/B desteklediği durumlarda bile, çekimleri renkli

yapıp, sonradan S/B'ye dönüştürmek, çok daha iyi sonuçlar elde etmenizi sağlar. Bu dönüşümleri yapmaksa zor değil.

Aslında hemen belirtmek gerekir ki, geleneksel yollarla S/B fotoğraf üretimi pek kolay değildi. Karanlık odada harcanan uzun saatlerden sonra bile istediğini elde edemeyen fotoğ-

Kırmızı kanal seçimi

Yeşil kanal seçimi

rafçılarının da az olduğu söylenemez. Belirtilmesi gereken ikinci önemli konu da sayısal makinelerle ve yazılımlarla gelen kolaylıklar. Bu sayede, geçmişte S/B fotoğrafla hiç ilgilenemeyenler bile, S/B fotoğraf üretmeye başladılar. Aslında bundan çok hoşnut olunması gerekirken, sayısal makineyle S/B modunda çekilen fotoğrafların, alışageldiğimiz S/B tadından oldukça uzak olduğu zamanla ortaya çıktı. Özellikle dar ton aralıkları, düşük kontrast, sayısal S/B fotoğrafın ana sorunu oldu. Neyse ki, bu sorunların üstesinden gelebilmenin çözümleri de çabucak ortaya kondu. Artık günümüzde, görüntünün çekim aşamasında S/B olması gerekmiyor. Üstelik renkli çekilmiş görüntülerden, dönüştürme yoluyla elde edilen S/B fotoğrafların, sayısal yolla S/B çekilenlerden daha iyi sonuçlar verdiği de ortada. Yine de bazı gelişkin makinelerin S/B ayarı gerçekten denemeye değer olabilir. Ama S/B ayarlar yalnızca 8 bit S/B JPEG görüntü verirler. Oysa renkli bir görüntü 16-bit özelliktedir. Üstelik RAW olarak çekilmesi, sonuç görüntünün daha başarılı olmasının bir ölçüsü. Elbette bir görüntüye ait bilginin çok olması, yapılacak hata oranını kendiliğinden azaltır. Renkli bir görüntüde, S/B çekilmiş bir görüntüye göre çok daha fazla veri bulunur. Bu yüzden sayısal S/B fotoğrafla uğraşanların büyük çoğunluğu renkli görüntülerini S/B'ye dönüştürmeyi tercih ediyorlar.

Temel Dönüştürme Yöntemleri

Burada sözünü edeceğimiz bütün dönüştürme yöntemlerinin başarıyla uygulanabilmesi için, elimizde gerçekten doğru ışıklandırma değerleriyle, doğru beyaz dengesiyle çekilmiş, görüntüler olduğunu varsayacağız. Hatta RAW çekilmiş olması da denetim gücümüzü artıracak bir özellik. Ama makinede RAW çekim yapma özelliği yoksa da canınız sıkılmasın. Bu yöntemleri öteki çekim formatları için de uygulayabilirsiniz. Dönüştürme işlemine istediğiniz herhengi bir görüntüyle başlayabilirsiniz; ama, orijinal renkleri çok iyi olan bir görüntüyle başlamak, farklı dönüştürme işlemlerinin etkilerini görmek bakımından çok yararlı olur.

Sayısal makinelerin, görüntüleri kırmızı yeşil ve mavi pikseller olarak kaydettiği düşünülür. Gerçekte her piksel, üzerine düşen ışığın rengine değil miktarına duyarlıdır ve piksellerin önünde kırmızı, yeşil, mavi renkli çok küçük filtreler bulunur. Yani gerçekte, sensörün içinde olan biten her şey siyah/beyaz özelliktedir. O halde renkli gördüğümüz bir görüntüyü aslında tümü gri ölçekte olan kırmızı, yeşil, mavi kanallar olarak düşünmek doğru olur. Bu düşünce, aslında bize, en basit dönüştürme yöntemini haber verir. Bir fotoeditörle açılan bir görüntünün kanal (channel) bilgisine bakarsak, doğrudan karşımıza çıkarlar. Kırmızı, yeşil ya da mavi kanalların gri ölçekte olduğu buradan da kolayca görülebilir. Aslında bir dönüştürme yaptığımızı bile yaptığımız söylenemez, çünkü hazır bilgilerden birini seçmiş oluruz. Kırmızı kanalı kullanmak isterseviz, yalnızca kırmızı kanalı seçip, ardından "RGB" renk modunu "Grayscale" moduna getirebilirsiniz. Aynı yöntemi yeşil ve mavi kanal içinde uygulayabilirsiniz. Kanal seçimini "Channels" penceresinden yapabilirsiniz. Çok basit olmakla birlikte bu yöntemi uyguladığımızda, mavi ve yeşil kanallardan gelen görüntüye ait bilgilerin çoğunu atmış oluruz. En iyi kalitede birşey elde etmek istediğimizde, bu hiç de istenen bir durum olmaz. O halde, başka yöntemlere başvurmalıyız.

Fotoeditörlerle uygulanabilecek öteki kolay yöntemleri de şöyle sıralayabiliriz. Fotoeditördeki "Image (Görüntü)" menüsünün altındaki "Mode (Mod)" seçeneğinden, doğrudan "Grayscale" yani griölçek modunu seçebilirsiniz. Ya da yine "Image" menüsünün altındaki "Adjustments (Ayarlar/Düzeltiler)" bölümünün altındaki "Desaturate (Doygunluk Giderme)"yi tıklayıp, renk doygunluğunu azaltarak S/B görüntü elde edersiniz. Bir başka basit yöntemde de "Image" menüsünün altındaki "Mode" seçeneğinden doğrudan "Lab Color" renk modunu seçin, sonra "Channels" penceresinden a ve b kanallarını silin. Elde ettiğiniz Alpha 1 kanalının modunu griölçeğe dönüştürün. Tüm bu yöntemleri tek

bir şekilde uygulayabilirsiniz. Fotoeditördeki "Image (Görüntü)" menüsünün altındaki "Mode (Mod)" seçeneğinden, doğrudan "Grayscale" yani griölçek modunu seçebilirsiniz. Ya da yine "Image" menüsünün altındaki "Adjustments (Ayarlar/Düzeltiler)" bölümünün altındaki "Desaturate (Doygunluk Giderme)"yi tıklayıp, renk doygunluğunu azaltarak S/B görüntü elde edersiniz. Bir başka basit yöntemde de "Image" menüsünün altındaki "Mode" seçeneğinden doğrudan "Lab Color" renk modunu seçin, sonra "Channels" penceresinden a ve b kanallarını silin. Elde ettiğiniz Alpha 1 kanalının modunu griölçeğe dönüştürün. Tüm bu yöntemleri tek

Mavi kanal seçimi

“Grayscale” dönüşümü

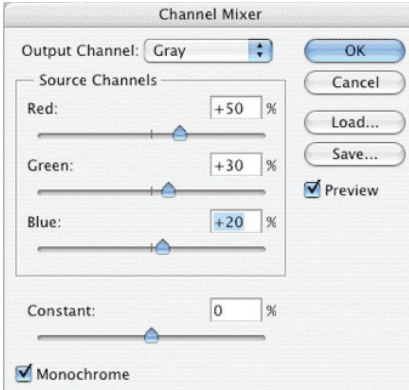

“Desaturation” dönüşümü

bir renkli görüntü üzerinde uygulayıp, aradaki farkları görmeye çalışın.

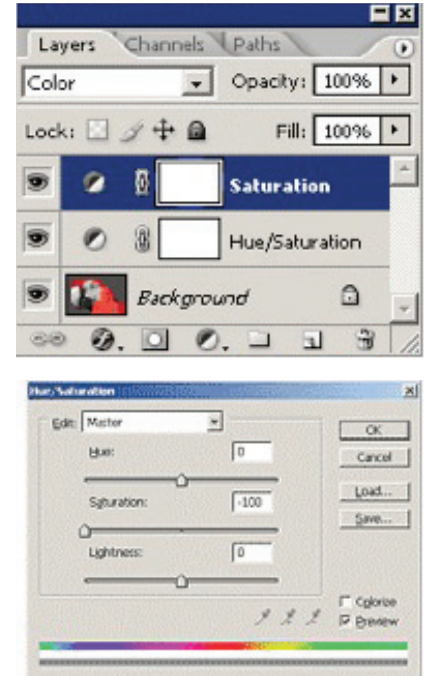
Bu basit yöntemlerin bir adım ilerisinde başvurulacak bir yöntem de “Channel Mixer (kanal karıştırıcı)” olabilir. Üç farklı kanalın, sanki gri ölçek görüntüsümü gibi karıştırılması halinde ne olur?

“Image” menüsünün altındaki “Adjustments” bölümünün altındaki “Channel Mixer”i tıklayarak açtığımız iletişim kutusundaki “Monochrome”

kutusunun işaretli olmasına özen gösterin. Önce, her bir renk dağılımının görüntüyü nasıl etkilediğini hissedebilmek için, her bir renk için her bir renk kanalını %100’den başlayarak değiştirin ve değişimi dikkatle izleyin. Bu gözlemden sonra, hoşunuza giden görüntüyü oluşturuncaya dek red:kırmızı, green:yeşil ve blue:mavi kaydırıcıları kullanarak, S/B dönüşümünü yapın. Orijinale yakın değerlerdeki bir parlaklığı koruyabilmek amacıyla kırmızı, yeşil ve mavi yüzdelerin toplamının %100’e eşit olmasını sağlamak önemli. Oysa bazen, çok daha güçlü bir etki için bazı renkler negatif yüzdelere alabilirler. Böyle bir durumda değişen parlaklığı ya da başka bir nedenle oluşan aşırı parlaklığı “iletişim kutusunun altındaki “Constant” kaydırıcısını kullanarak giderebilirsiniz. İnsan gözünün algıladığı parlaklığı taklit etmek isterseniz kırmızıyı %30, yeşili %59, maviyi de %11 değerlerine getirebilirsiniz. Bu yöntem, renkli orijinalin

farklı görünüşlerini açığa çıkarmak için, en iyi ton dönüşümlerini yapmaya da izin verir.

“Channel mixer” 50_30_20 dönüşümü

“Channel mixer” 70_18_12 dönüşümü

“Lab Color” dönüşümü

“Hue - Saturation Adjustment Layer (Renk ve Doygunluk Düzeltme Katmanları) adını alan bir başka yöntem görece daha inceliklidir. Çünkü yalnızca “Hue” kaydırıcısını sürükleyerek, renk filtreleri spektrumunun tümünü uygulamaya izin verir. Başka bir deyişle en iyi iş gören renk filtreleri arasında karar vermeyi oldukça kolaylaştırır. “Channel Mixer” yöntemine göre biraz daha zaman alıcı olmakla birlikte, işleyiş aklınıza bir kez yerleştiğinde çok daha etkili bir yöntem olabilir.

Görüntüyü fotoeditörünüzde açın. “Layers” menüsü altındaki “New Adjustment Layer”ı bulun. Onun da altındaki “Hue/Saturation (H/S)”ı tıklayın. Böylece bir H/S düzeltme katmanı oluşturduunuz. Bu katman üzerinde hiç bir ayar yapmayın. Ancak, yine “Layers” menüsünün altındaki “Layer style”ı tıklayın, onun da altındaki “Blending Option (Harmanlama Seçeneği)”ni tıklayın. Açılan iletişim kutu-

Dönüştürme ve Kalite

Dikkatli bir araştırma yaparsanız dönüştürme işinde sayısız uygulama olmadığını kolayca görebilirsiniz. Yine de bu teknikleri uygulayarak, en hoşnut olacağınız yöntemi bulmaya çalışmalısınız.

Her zaman olduğu gibi en iyi sonuçlar, görüntü doğru beyaz dengesine ve doğru ışıklandırma değerlerine sahip olduğunda elde edilir. Renk kaymalarının olmaması, renklerin daha katıksız olmasını sağlayacağından, her türlü renk filtresinin sonucu da daha etkili biçimde ortaya çıkar. Olanaklıysa RAW modunda çekim yapın. Bu da 16-bit (kanal başına) görüntü elde ediyorsunuz anlamına gelir, Yani renk filtreleri kullanıldığında yumuşak griölçek tonları ve olağanüstü

sundaki “Blend Mode”u “Normal”den “Color”a çevirin.

İlk seferinde olduğu gibi aynı yolu izleyerek ikinci bir H/S katmanı oluşturun. Ancak bu kez “Saturation” değerini -100 yapın.

“Layers (Katmanlar)” penceresinde, bu katmalar “Hue/Saturation 1” “Hu-

bir esneklik sağlar. Bu özellik, arzu edilen S/B görünümüne esas olacak beyaz dengesi ince ayarının yapılabilmesine de olanak tanır.

Bir görüntünün doygunluğunu aşırı zorlayan her yöntemin müdahaleleri göstermesi ya da anlaşılır kılmaya olası. Görüntüdeki gürültü artışları, kırpmalar, doku detayı kayıpları bu tür durumların başında gelir. Örneğin görüntü gürültüleri bazı kanallarda, örneğin yalnızca mavi kanal kullanıldığında çok çabuk farkedilir bir hal alabilir. Özellikle de koyu mavi gökyüzü içeren görüntülerde mavi kanal kullanılırsa, gürültü de açık bir şekilde görünür hale gelir. Bu yüzden, gürültülerden kaçınmak için mavi kanalı ve bazen de yeşil kanalı daha az kullanmaya çalışın. Müdahaleler en çok yüksek ISO hızlarında ya da orijinal görüntülerin örneğin JPEG yapılarak sıkıştırılmasında açıkça görünür.

e/Saturation 2” şeklinde görünürler. Layer penceresinden ilk yarattığınız “Hue/Saturation 1”i seçin. “Layer” menüsünden de “Layer Content Option (Katman İçerik Seçeneği)”ni tıklayın. Açılan iletişim kutusundan “Saturation” ya da “Hue” kaydırıcılarını, yaratmak istediğiniz S/B etkiyi elde edinceye kadar ileri geri kaydırın.

Aslına bakarsanız, bir karanlık oda da katlanılan güçlüklerle kıyaslanamayacak basitlikte olsalar bile, S/B görüntü kalitesini artırıcı ileri düzey, başka bir deyişle biraz daha zahmetli yöntemler de var. Ancak onları gelecek sayılarımızda ele alacağız. Ancak S/B fotoğrafa, yalnızca sayısal yolla başlayanların, S/B fotoğrafın bazı kavramlarını, en azından kontrast, ton dağılımı gibi konularını öğrenmesinde yarar var.

Serpil Yıldız

Kaynaklar
http://www.northlight-images.co.uk/article_pages/intro-digital-black-and-white.html#high%20quality%20black%20and%20white
http://www.riecks.com/forphotogs/rgb_grayscale.html
<http://www.cambridgecolour.com/tutorials/color-black-white.htm>

“Hue/Saturation” dönüşümü